

Asia C-561/20

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

26.10.2020

Ennakkoratkaisupyyntön esittävä tuomioistuin:

Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel (Belgia)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

21.10.2020

Kantajat:

Q

R

S

Vastaja:

United Airlines, Inc.

[– –] 21.10.2020

[– –] Välipäätös

Ennakkoratkaisupyyntö Euroopan unionin tuomioistuimelle

Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel

**(Brysselin hollanninkielinen yritystuomioistuin, Belgia; jäljempänä
Rechtbank)**

Välipäätös

Ennakkoratkaisupyyntö

10. jaosto - Sali H [alkup. s. 2]

ASIASSA, JONKA ASIANOSAISET OVAT

1. Q
2. R
3. S

kantajina,

joita edustaa meester **B. SCHAUMONT** meester **J. DE MAN**in sijaisena, [– –]
[osoite];

4. **ulkomaisen oikeuden mukaan perustettu yhtiö UNITED AIRLINES INC, toimipaikka Belgiassa osoitteessa 1381 Diegem, [– –]** [lähiosoite ja yritystunnus],

vastaajana,

joita edustaa meester **M. WOUTERS** [– –] [osoite];

.....

[– –] [asian käsittely kansallisessa tuomioistuimessa]

.....

[alkup. s. 3]

I. VAATIMUKSET

1. Kantajat

Kantajat vaativat, että vastaaja velvoitetaan maksamaan niille 1 800,00 euron suuruinen summa 6.9.2018 lukien laskettavine viivästyskorkeineen sekä tuomioistuimen määräämine korkoineen.

He vaativat, että vastaaja velvoitetaan maksamaan oikeudenkäyntikulut, mukaan lukien 480,00 euroksi määritetty oikeudenkäyntikorvaus.

2. Vastaaja

Vastaaja vaatii, että kannetta ei oteta tutkittavaksi ja se todetaan perusteettomaksi.

Se vaatii, että kantajat velvoitetaan maksamaan oikeudenkäyntikulut, joiden määräksi on määritetty 480,00 euron suuruinen oikeudenkäyntikorvaus.

II. TOSISEIKAT

- 1 Kantajat varasivat Your Travel Agency -matkatoimiston (ei asianosaisena tässä asiassa) välityksellä yhdellä varauksella matkan Brussel-Nationaal-lentoasemalta (Belgia) San José International -lentoasemalle (Amerikan yhdysvallat) [– –].

Tässä yhteydessä he saivat kaikki oman lipun, jonka oli antanut lentoliikenteen harjoittaja Deutsche Lufthansa AG, mikä ilmenee lipun numeron etuliitteestä ”220”, ja joka kattoi koko matkan Brussel-Nationaalilta San Joséhen [– –]. Tosiasiallisesti lennot suoritettiin kuitenkin vastaaja. Vastaaja on yhteisön ulkopuolinen lentoliikenteen harjoittaja.

Varauksen mukaan kantajat matkustavat lopulliseen määräpaikkaansa seuraavilla vastaajan suorittamilla lennoilla:

- lento LH8854 Brysselistä (Belgia) Newark Internationalille (Amerikan yhdysvallat), lähtö 26.7.2018 kello 10.00 paikallista aikaa, perillä samana päivänä kello 12.10 paikallista aikaa;
 - sen jälkeen kantajien oli määrä jatkaa lennolla UA1222 Newark Internationalilta (Amerikan yhdysvallat) San José Internationalille (Amerikan yhdysvallat), lähtö 26.7.2018 kello 17.05 paikallista aikaa, perillä samana päivänä kello 20.15 paikallista aikaa.
- 2 Lento UA1222 viivästyi ja saapui San Joséhen, kantajien lopulliseen määräpaikkaan, 223 minuuttia eli yli kolme tuntia myöhässä [– –].

Vastaajan mukaan viivästyminen johtui lennolla UA1222 käytetyn lentokoneen teknisestä ongelmasta [– –]. **[alkup. s. 4]**

- 3 Happy Flights -yhtiö (ei asianosaisena tässä asiassa) ilmoitti 6.9.2018 päivätyllä kirjeellä vastaajalle, että matkustajien korvaussaatava oli siirretty sille. Se väitti vastaajan olevan velvollinen maksamaan 600,00 euron korvauksen henkilöä kohden eli yhteensä 1 800,00 euroa. Korvauksen saamista koskevan oikeuden perusteeksi se ilmoitti matkustajille heidän lennolle pääsystä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (jäljempänä asetus 261/2004) [– –].

Happy Flights lähetti 3.10.2018 vastaajalle muistutuksen, koska se ei ollut saanut minkäänlaista vastausta eikä maksua [– –].

Vastaaja vastasi Happy Flightsille 4.10.2018 ja väitti, että asetusta 261/2004 ei sovelleta, koska viivästys ilmeni kahden Amerikan yhdysvaltojen sisäisen lentoaseman välisellä jatkolennoilla [– –].

Happy Flights vastasi yksityiskohtaisesti 5.10.2018 ja kiisti vastaajan kannan viitaten unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Se kehotti vastaajaa maksamaan vaaditun korvauksen [– –].

Vastaaja vastasi puolestaan yksityiskohtaisesti 10.10.2018 päivätyllä kirjeellä [– –].

Happy Flightsin oikeudenkäyntiasiamies, joka toimii myös kantajien asiamiehenä, ilmoitti 11.10.2018 päivätyllä yksityiskohtaisesti perustellulla kirjeellä vastaajan laiminlyöneen velvollisuutensa [– –].

Vastaaja ilmoitti 11.10.2018 asiamiehelle pysyvän kannassaan [– –].

Kantajien asiamies ilmoitti 3.5.2019 vastaajalle, että Happy Flightsille siirretty velkasaatava oli palautettu kantajille. Asiamies ilmoitti vastaajalle uudelleen tämän laiminlyöneen maksuvelvollisuutensa [– –].

- 4 Kantajat haastoivat vastaajan 22.7.2019 oikeuteen.

III. TUTKITTAVAKSI OTTAMINEN

- 5 [alkup. s. 5] [– –]

- 6 [– –]

- 7 [– –] [menettelyllinen kysymys]

- 8 Kanne voidaan ottaa tutkittavaksi.

IV. ARVIOINTI

1. ASIAA KOSKEVAT OIKEUSSÄÄNNÖT

- 9 Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (jäljempänä asetus 261/2004) 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla asetusta 261/2004 sovelletaan ”matkustajiin, jotka lähtevät jäsenvaltion alueella sijaitsevalta ja perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalta lentoasemalta”.

”Lento” muodostuu ”ilmakuljetustoimesta –– jonka toteuttaa lentoliikenteen harjoittaja, joka määrää sen reitin” (ks. mm. tuomio 10.7.2008, Emirates, C-173/07, EU:C:2008:400, 40 kohta).

Unionin tuomioistuin on katsonut, että yhteen ainoaan varaukseen perustuva lento, johon liittyy yksi tai useampi jatkolento, on kokonaisuus, kun on kyse asetuksessa

261/2004 säädetyistä matkustajien oikeudesta korvaukseen (ks. mm. tuomio 11.7.2019, Česká aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, 16 ja 27 kohta ja tuomio 31.5.2018, Wegener, C-537/17, EU:C:2018:361, 18 ja 19 kohta).

Tämä merkitsee, että sitä, onko asetus 261/2004 sovellettavissa, arvioidaan lennon alkuperäinen lähtöpaikka ja lopullinen määräpaikka huomioiden (ks. mm. tuomio 11.7.2019, Česká aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, 16 kohta ja tuomio 31.5.2018, Wegener, C-537/17, EU:C:2018:361, 25 kohta).

Silloin kun matkustajat lähtevät jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta ja heidän lopullinen määräpaikkansa sijaitsee kolmannen maan alueella ja välilasku tehdään kolmannessa maassa, jossa matkustajat vaihtavat konetta, sovelletaan lähtökohtaisesti asetusta 261/2004 (ks. tuomio 11.7.2019, Česká aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, 18 kohta).

- 10 Asetuksen 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan matkustajalla on oikeus saada rahallinen korvaus, jos hänen lentonsa peruutetaan. Myös pitkäaikaisesti viivästyneiden lentojen matkustajilla on oikeus korvaukseen, kun he saapuvat lennon viivästymisen vuoksi lopulliseen määräpaikkaansa aikaisintaan kolme tuntia lentoliikenteen harjoittajan aikataulun mukaisen saapumisajan jälkeen (ks. mm. tuomio 19.11.2015, Sturgeon, C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, tuomiolauselman vahvistettu tuomiossa 23.10.2012, Nelson, C-581/10 ja C-629/10, EU:C:2012:657, tuomiolauselman). **[alkup. s. 6]**

Asetuksen 261/2004 7 artiklassa säädetään korvauksesta, jonka suuruus on 250 euroa sellaisten lentojen osalta, joiden pituus on enintään 1500 kilometriä; 400 euroa sellaisten yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1500 kilometriä, ja sellaisten muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1500 mutta alle 3500 kilometriä, sekä 600 euroa sellaisten lentojen osalta, jotka eivät lukeudu mainittuihin kahteen ryhmään.

2. SOVELTAMINEN

- 11 Vastaajan mukaan asetusta 261/2004 ei pidä soveltaa silloin, kun pitkäaikainen viivästyminen ilmenee lennolla, jonka lähtöpaikka ja määräpaikka ovat Amerikan yhdysvaltojen alueella, ei siinäkään tapauksessa, että kyse on kahden toisiinsa liittyvän lennon jälkimmäisestä lennosta ja ensimmäinen lento on lähtenyt jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta.
- 12 Kantajat vetoavat unionin tuomioistuimen asiassa Wegener (C-537/17) antamaan tuomioon. Vaikka kyseisen asian tosiseikat muistuttavat ensi näkemältä nyt esillä olevan asian tosiseikkoja, Rechtbank toteaa, että asiassa Wegener viivästymisen ilmeni ensimmäisellä lennolla (siis jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta lähtevällä lennolla), jonka suoritti yhteisön ulkopuolinen lentoliikenteen harjoittaja.

Nyt esillä olevassa asiassa viivästymisen tapahtui jatkolennoilla Newarkin (Yhdysvallat) ja San Josén (Yhdysvallat) välillä. Unionin tuomioistuimen asiassa

Wegener antamaa ratkaisua ei siksi voida suoraan soveltaa esillä olevaan riita-asiaan.

- 13 Unionin tuomioistuin käsitteli samankaltaista tapausta myös asiassa *České aerolinie (C-502/18)* antamassaan tuomiossa.

Kyseisessä asiassa unionin tuomioistuin katsoi, että asetusta 261/2004 on sovellettava myös ensimmäiseen lentoon liittyvään jatkolentoon, jos ensimmäinen lento lähtee jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta. Kyseisessä asiassa viivästyminen tapahtui jatkolennolla, jonka toteutti yhteisön ulkopuolinen lentoliikenteen harjoittaja. Asiassa kysyttiin, voidaanko ensimmäisen lennon suorittanut yhteisön lentoliikenteen harjoittaja velvoittaa maksamaan korvaus pitkäaikaisesta viivästyisestä, joka on tapahtunut jatkolennolla, jonka suoritti tosiasiallisesti yhteisön ulkopuolinen lentoliikenteen harjoittaja.

Nyt esillä olevassa tapauksessa sekä ensimmäisen lennon että jatkolennon suoritti vastaaja, yhteisön ulkopuolinen lentoliikenteen harjoittaja. Toisin kuin asiassa *České aerolinie*, [alkup. s. 7] nyt esillä olevassa asiassa asianosaisena ei ole yhteisön lentoliikenteen harjoittaja. Lentoliput antanut yhteisön lentoliikenteen harjoittaja ei ole asianosaisena asiassa. Unionin tuomioistuimen asiassa *České aerolinie* antamaa ratkaisua ei siksi voida suoraan soveltaa esillä olevaan asiaan.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei löydy riittäviä yhtymäkohtia esillä olevan asian tosiseikkoihin.

- 14 Vastaaja toteaa lisäksi, että jos asetusta 261/2004 olisi sovellettava tilanteeseen, jossa pitkäaikainen viivästyminen tapahtuu toisiinsa liittyvien lentojen jälkimmäisellä lennolla, kyseisellä asetuksella olisi kansainvälisen oikeuden vastainen ekstraserritoriaalinen ulottuvuus, jos tämä toinen lento tapahtuu kokonaisuudessaan kolmannen maan alueella.

Vastaaja viittaa erityisesti siihen, että viivästyminen tapahtui Amerikan yhdysvaltojen alueella ja sen seuraukset ilmenivät ainoastaan siellä. Vastaaja väittää suvereniteettiperiaatteen olevan esteenä asetuksen 261/2004 soveltamiselle tapaukseen, joka sattuu kolmannen maan alueella.

Unionin tuomioistuin tunnusti 21.12.2011 antamassaan tuomiossa *Air Transport Association of America* kansainvälisen tapaoikeuden periaatteen, jonka mukaan jokaisella valtiolla on täydellinen ja yksinomainen suvereniteetti oman alueensa yläpuolella olevaan ilmatilaan. Unionin tuomioistuin on myös todennut, että nämä yleiset periaatteet on kodifioitu muun muassa Chicagossa (Yhdysvallat) 7.12.1944 allekirjoitetun kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen 1 artiklassa (tuomio 21.12.2011, *Air Transport Association of America ym.*, C-366/10, EU:C:2011:864, 103 ja 104 kohta).

Unionin johdetun oikeuden, kuten asetuksen 261/2004, on oltava ylempätasoisien oikeussääntöjen, kuten kansainvälisen (tapa)oikeuden, mukainen.

Jos vastaajan väite pitää paikkansa, esiin nousee kysymys asetuksen 261/2004 pätevydestä kansainvälisen oikeuden valossa. Kansallinen tuomioistuin ei ole toimivaltainen toteamaan asetuksen pätemättömyyttä.

- 15 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu unionin toimielimen säädöksen pätevydestä ja tulkinnasta.

Jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen, pyytää unionin tuomioistuinta ratkaisemaan sen (SEUT 267 artiklan toinen kohta). [alkup. s. 8]

Unionin tuomioistuin käyttää toimivaltaansa ennakkoratkaisujen antamiseen unionin oikeuden tulkinnasta tai pätevydestä yksinomaan kansallisten tuomioistuinten aloitteesta ja siitä riippumatta, ovatko pääasian asianosaiset ilmoittaneet toivovansa asian saattamista unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Ennakkoratkaisupyyntö voi olla erityisen hyödyllinen silloin, kun kyse on uudesta tulkintakysymyksestä, jolla on merkitystä unionin oikeuden yhtenäiselle soveltamiselle, tai kun olemassa olevan oikeuskäytännön soveltaminen uusien tosiseikkojen tai oikeussääntöjen tapauksessa ei ole riittävän selvää.

- 16 Vaikka Rechtbankilla ei velvollisuutta esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymystä, se katsoo vastauksen saamisen esitettäviin ennakkoratkaisukysymyksiin olevan välttämätöntä, jotta se voi ratkaista esillä olevan asian.

Esiin on nimittäin noussut tulkintaongelma, joka vaikuttaa merkittävästi kysymykseen, sovelletaanko asiassa asetusta 261/2004, ja jos sovelletaan, onko asetus 261/2004 pätevä.

Esillä olevan asian tosiseikat eivät myöskään ole riittävän samanlaisia kuin niiden tapausten, joissa unionin tuomioistuin on jo antanut ratkaisun.

Kysymys asetuksen 261/2004 pätevydestä esillä olevan asian kaltaisissa olosuhteissa on uusi. Vain unionin tuomioistuin on toimivaltainen toteamaan asetuksen pätemättömäksi.

- 17 Rechtbank katsoo tämän johdosta välttämättömäksi esittää unionin tuomioistuimelle tämän välipäätöksen päätösosaan sisältyvät ennakkoratkaisukysymykset.

[– –] [henkilötietojen suojaaminen]

[– –] [asian käsittelyn lykkääminen kansallisessa tuomioistuimessa] [– –]

[alkup. s. 9]

EDELLÄ ESITETYN PERUSTEELLA

Rechtbank, [– –] [menettelyllisiä lisätietoja]

ottaa kanteen tutkittavaksi,

lykkää asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- 1) Onko matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 7 artiklaa, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut, tulkittava siten, että matkustajalla on oikeus saada rahallinen korvaus yhteisön ulkopuoliselta lentoliikenteen harjoittajalta, jos hän saapuu jatkolennon viivästymisen seurauksena lopulliseen määräpaikkaansa yli kolme tuntia myöhässä ja jatkolennon sekä lähtöpaikka että määräpaikka sijaitsevat kolmannen maan alueella eikä niiden välillä tehdä välilaskua jäsenvaltion alueelle ja jatkolento on osa toisiinsa liittyviä lentoja, joista ensimmäinen lähtee jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta, ja kaikki lennot suorittaa yhteisön ulkopuolinen lentoliikenteen harjoittaja ja matkustaja on varannut kaikki lennot yhdellä varauksella yhteisön lentoliikenteen harjoittajalta, joka ei tosiasiallisesti ole suorittanut yhtäkään kyseisistä lennoista?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, rikkooko matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004 ensimmäisen kysymyksen mukaisesti tulkittuna kansainvälistä oikeutta, erityisesti periaatetta, jonka mukaan valtiolla on yksinomainen ja täydellinen suvereniteetti alueeseensa ja ilmatilaansa, koska kyseisen tulkinnan mukaan unionin oikeutta sovelletaan tilanteeseen, joka ilmenee kolmannen maan alueella?

[– –] [alkup. s. 10]

[– –] [asian saattaminen unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ja loppulauseke]